

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת דברים, תשפ"ה

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 8:00	Minneapolis, MN - 8:21
Brooklyn, NY - 7:52	Miami, FL - 7:48
Chicago, IL - 7:48	Monsey, NY - 7:54
Houston, Texas - 7:55	Montreal, Quebec - 8:03
Johannesburg, S. Africa - 5:23	Passaic, NJ - 7:53
Lakewood/Deal, NJ - 7:52	Toronto, Ontario - 8:22
London, UK - 8:33	Yerushalayim - 7:00
Los Angeles, CA - 7:35	Zurich, Switzerland - 8:41

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

שבת ר"ח

איסור תענית בר"ח ע' שו"ע ת"ח ד' דלשו"ע הוי דרבנן ולרמב"ם הוי דאורייתא כלשון הגמ' תענית י"ז ע"ב (והמקור לכא' מהיקש דכתיב בהעלתך ל' וביום שמחתכם וכו' ובראשי חדשיכם).

ומכאן הביא הטור ת"ט ומכאן להרבות בסעודה, וע' טור ת"ט דמצוה להרבות בסעודת ר"ח. וע' מ"ב ושעה"צ בשם או"ז תנ"ג דמשמע דמצוה לכתחלה בפת דוקא. (וע' ד"מ סוס"י קפ"ח דלא שייך קיבלו עליהו לאכול פת בר"ח כי אין שיטה המחייבו. וע"ש או"ז אף דאי בעי לא אכיל פת מ"מ האוכל בו היה זה משובח וראיה מביצה ט"ז חוץ מהוצאות שבת ויר"ט ובירושלמי מוסיף ר"ח).

ובטור הביא ראיה דמצוה להרבות מירושלמי מגילה דסעודת ר"ח שחל בשבת מאחרין ליום א', והפסטר מחר חודש שאמר זבח משפחה לנו. וע"ש ב"י שדחה הראיות.

וע' ערוה"ש שכתב שהוא תמיהה גדולה אמאי אין נוהגין כן, ואולי כי לא נזכר בש"ס שלנו. (וע"ש פר"ח דאף שהב"י דחה הראיה ממה שאמר זבח משפחה לנו, מ"מ יש ראיה מעיקר המעשה שם שאמר מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך, ומשמע שהיה סעודת ר"ח. ולפי ראיה של הפר"ח לכא' משמע קצת שיש דין בשר דהרי שאול אמר כיון שהיה טמא לכן לא בא אל הלחם, ויש לדחות. ובעיקר ראית הפר"ח, יש להעיר דהרי גם ביום המחר היה סעודה, ולפי רש"י ורד"ק ומצודות לא היה אז ר"ח, ועכ"פ לדבריהם ע"כ אין ראיה כדברי הפר"ח).

וע' מג"א לענין ר"ח שחל בשבת דבירושלמי הנ"ל איתא דמאחרין ליום א', והב"ח כתב דלא נהוג כן, ובמג"א כתב להמשיך סעודה שלישית עד הלילה דזוהי יאה ניכר שהוא לכבוד ר"ח, ובשעה"צ כתב דזוהי אין זה עצה דבלא"ה נוהגים ג"כ להמשיך כן.

ולכן כתב המ"ב בשם שכנה"ג וא"ר וחיי"א שעושים מאכל אחד יותר מבכל הימים לכבוד ר"ח.

(ובמג"א ומ"ב מצינו זה רק בר"ח שחל בשבת, וכן בר"ח שחל בחול כתב שם המ"ב להוסיף מאכל, וכן משמע לשון השו"ע מצוה להרבות בסעודת ר"ח, אבל ביו"ט שחל בשבת לא מצינו כן וצ"ב הטעם. ואולי דוקא בר"ח החמירו לפרסם שהוא ר"ח כמבואר בגמ' שיש ענין לפרסם, ועוד כתבו כי ר"ח כל המצוה הוא לעשות היכר שהוא יו"ט, משא"כ ביו"ט שהמצוה שיהא שמח ביו"ט, והוא כעין חילוק העמק ברכה לענין יין בפורים.

שו"ר דהרי מקור הדין מאחרין בירושלמי שאמרו כן לענין סעודת פורים ור"ח, ומובא ברי"ף ורא"ש במגילה, וע"ש בירושלמי דמקשה ויעשו אותן בשבת, ומתרץ לעשות אותם ימי משתה ושמחה, שעשייתו ע"י ב"ד ולא בידי שמים. וע' ריטב"א כי צריך שיהא ניכר, וכ"כ מג"א. עכ"פ נראה מהירושלמי משום דפורים יש בו דין לעשות אותם ימי משתה ושמחה, ולכא' עיקר הענין דבעי ניכר היינו כי הסעודה בפורים לא בא מחמת היו"ט שבו, אלא אדרבה לעשותו יו"ט, ולכן צריך שיהא ניכר. ולפי"ז נראה דעת הירושלמי דה"ה בר"ח דבעי סעודה הוא לעשותו יו"ט, ולכן צריך שיהא ניכר.

על החורבן

קינה שפורסמה בבטאון "הפרדס" בשנת הזעם תש"ד ע"י ועד ההצלה באמריקה:

על חורבן הישיבות. על תלמידיהם וסופריהם, אשר הגלה לסיביר הרחוקה, ולשאנני הבזויה. אשר מתו ברעב ובצמא. בני נאנקים. נהרגו בחורי חמד וישישי הדרה. על חרבות מעט מקדשי ומדרשי התורה. ארזי הלבנון אדירי התורה. בעלי תרסין במשנה ובגמרא. טהורי לב קדושים מתו במיתה חמורה. השליכוהו לכלבים ולא הוקברו בקבורה.

על חורבן יהודי אירופה. כי הורס וכי הודש. ועל חורבן קהלות הקודש, קהל ורשה ההדורה. גאוני ארץ ואדירי התורה, צדיקים וקדושים בחרב מדוקרים. אחים גם יחד נשפך דמם כאחד. חסידים והגונים

צללו במים הזידונים, חללי חרב מוטלים ערומים וערמות, אויה לנו!

על חורבן ילדי ישראל. ואבכה כל ימותי וילילי. את חללי טפי ועוללי, בנים היקרים, בחרבות נדקרים, גמולי מחלב עתיקי משדים, הננו נשחטים ונטבחים, אוי מה היה לנו!

עלינו לספור ולקונן על בית ישראל ועל עם ד' כי נפלו בחרב. אבל עוד יש תקוה לאחרית ושארית

אגודת הרבנים, ראשי הישיבות, ועד הצלה צועקים להצלה ולעזרה:

יהודי אמעריקה! אחים ואחיות! אנו עומדים ומחכים על עזרתכם. תרומת ידכם. אל תאחרו את השעה!

איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכס וריבכם (א, יב)

רש"י: ומשאכס - מלמד שהיו אפיקורסין.

ביאר מרן ראש הישיבה הגאון הרב נתן צבי פינקל **וצללה** בשיחתו לבני הישיבה הקד', הביא את הפשט הנפלא שביאר השפתי חכמים בדברי רש"י מדוע נקראים הם בשם אפיקורסין - והכוונה מורדים, ושתי מילות הן: אפיק רסן, כלומר הרסן מופק ומוצא מהם, שהולכים בלא רסן, ולכן הם ממורים כמו הסוס שהולך בלא רסן.

ומי הוא האדם שמגיע לדרגה פחותה כזו להיעשות אפיקורס? מי שנמצא בלא רסן, בלי גדרים.

הוסיף מרן רה"י ואמר: זהו הדבר שגרם לחורבן בית המקדש, וכפי שנראה מבואר כן בגמ' (שבת קיט, ב) אמר ר' אבהו לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו קריאת שמע שחרית וערבית, אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן, אמר עולא לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה, אמר ר' יצחק לא חרבה ירושלים אלא בשביל שהושוו קטן וגדול, אמר רב עמרם בריה דר"ש בר אבא א"ר שמעון בר אבא א"ר חנינא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה, א"ר יהודה לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים.

הנה פירוטו לנו חז"ל כאן כמה וכמה טעמים שבסיבתן נחרב בית המקדש, ונראה כי השורש לכל אלו הטעמים הוא אחד [וכמו שכתב המהרש"א שם דמשמע דלא פליגין]. והוא: אפיקורסות - בלא רסן. שבת קודש מגבילה וגודרת את האדם, וחילול שבת הוא אפיק רסן, וכן כולם.

והתיקון הוא בהוספת גדרים וסייגים בקיום התורה והמצוות, לעשות שמירה על השמירה, ואז נזכה במהרה לבנין בית המקדש.

על מה אבדה הארץ

ציון היא דורש אין לה, מכלל דבעיא דרישה, עבודת הקודש שלנו היא לדרוש את ציון. כתוב וירא כי אין איש, המסילת ישרים מביא בדרך עץ חיים שהנביא מתרעם על כך שאיש לדרכו הולך, כל אחד בעסקיו, ואדם לא חושב מה עליו לעשות בשביל כבוד שמים, להתקרב להקב"ה.

מובא בתנא דבי אליהו: וכן כל חכם וחכם מישראל שיש בו דברי תורה לאמתו ומתאנח על כבודו של הקב"ה ועל כבודו של ימיו ומחמד ומתאוה ומצפה על כבוד ירושלים ועל בית המקדש ועל הישועה שתצמיח בקרוב בימינו ועל כינוס גליות מיד שורה רוח הקודש בקרבו שנאמר איה השם בקרבו את רוח קדשו. (תד"א רבה ד). ואנחנו רואים שעצם זה שהוא מתאוה ומצפה על כבוד ירושלים הוא יכול לזכות לדרגה מסוימת ברוח הקודש.

חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי, וידוע מה שמבארים - יגיעו - מלשון נגיעה, לגעת, וזו היא עבודתנו בתקופה זו, חלילה שיהיה מצב של איש לדרכו הולך, אנחנו צריכים שתהיה לנו שייכות לבית המקדש, ל"ע בשעת צרה אנחנו מורגלים לומר הלוואי ויבוא משיח ויגאל אותנו אבל העבודה היא שגם בזמנים שהכל תקין והאדם עסוק עם עצמו, התביעה גדולה אם לא נעסוק בחורבן הבית, אחת מהשאלות ששואלים בעוה"ב, ציפת לישועה.

חיכתם לתורתי ולא חיכתם למלכותי

החפץ חיים מביא את דברי הפסיקתא: אמר להם צדיקי עולם, אף על פי שדברי תורה צריכים הם עלי, שחיכתם לתורתי ולא חיכתם למלכותי, שבועה היא לפני שכל שחכה למלכותי אני בעצמי מעיד בו לטובה, (פסיקתא רבתי לד). שוב אנו רואים שהעבודה היא ציפייה לגאולה, קצת שייכות והתבוננות.

וכבר דיברנו שצורת העבודה צריכה להיות דבר ראשון לדעת מה חסר לנו, ולמה אנחנו מצפים.

ומאז שחרב הבית כל הצרות הם המשך ישיר של החורבן, וה"י מצרות הכלל והפרט, הקב"ה מעורר אותנו, הוא רוצה שנתעורר ולא נהיה אדישים ח"ו, אנחנו עברנו שנה קשה, ואסור לומר את הביטוי - שכחנו, מי שרק ספג קצת את מאורעות המלחמה לא שוכח, כמה נהרגו ונפצעו ה"י מי שוכח את זה, הקב"ה תובע מאתנו שלא נהיה אדישים לא להתייאש ח"ו, אנחנו צריכים התעוררות.

יש גם צרות פרטית ה"י, ה' ירחם כמה צרות יש בעולם, הקב"ה אב הרחמן רוצה שנתקרב אליו שנלמד מכל דבר איך להוסיף זכויות, לכל אחד יש את החבילות שלו, לא נאריך בצרות.

א"א לתאר כמה בתקופה האחרונה היה זעזוע בכלל ישראל, ונכנסים לשגרה, אף אחד לא רוצה שנהיה חלילה שבורי לב, אבל צריך להתעורר, ובפרט שכל הצרות זה המשך של החורבן, זה הסתר פנים והמשך של החורבן. וגם בהסתר פנים צריך לזכור שהקב"ה לא עזבנו ולא יעזבנו.

קודם כל עלינו להשתדל להתבונן קצת במאמרי חז"ל איך היה נראה בית המקדש, קצת מושגים, ואיך ומה מחכה לנו הרבה יותר ממה שהיה אז, ולדעת מה גרם לכל הדברים האלו, וכן לדעת את החשיבות של העבודה שלנו מה הערך של כל בן עלייה ובפרט אברך שלומד תורה כמה משמעות יש לכל פעולה שלו.

ונחלק את זה לשלשה דברים, לדעת מה חסר לנו ומה גרם לזה, וממילא מה התיקון, ולדעת את החשיבות והערך של כל פעולה, ובשלשה דברים אנחנו צריכים להתמקד.

ועצה טובה קמ"ל, ללמוד בסוגיות הש"ס מה גרם לחורבן ומה התיקון, וישנם שלשה מקומות עיקריים שראוי לעסוק בהם.

שקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות

בגמ' ביומא מובא: מקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב מפני שהייתה בו שנאת חנם ללמוד ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות ע"ז גלוי עריות ושפיכות דמים (ט, ב).

וכן בגמ' בנדרים: מי האיש החכם ויבן את דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירושוהו עד שפירשוהו הקב"ה בעצמו דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורתך וגו' היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה אמר רב יהודה אמר רב שאין מברכין בתורה תחילה (פא א).

ובאיכ"ר: ויתר הקב"ה על עוון עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר

על עוון ביטול תורה. ולכאורה צריך להבין מה הפשט ויותר, הרי ק"ל כל האומר הקב"ה ויתרן ויתור חייו, אלא הפשט הוא לא שיש הפקרות אלא ויתר הכוונה שהקב"ה מאריך אף, שמא ישוב, ומדוע כי המאור שבה מחזירה למוטב, יש תקווה, המאור שבה מחזירה למוטב.

ברכת התורה צריך להיזהר בה מאוד

וידועים דברי הר"ן בנדרים על ממירא זו: דבר זה נשאל לחכמים וכו' ולא פירושוהו. מדכתי' ויאמר ה' על עזבם את תורתך מכלל דליכא ידיעה להדורי טעמא אלא קודשא בריך הוא בלחוד ומצאתי במגילת סתרים של ה"ר יונה ז"ל דקרא הכי דייק דעל שלא ברכו בתורה תחילה אבדה הארץ דאם איתא על עזבם את תורתך כפשטא משמע שעזבו את התורה ולא היו עוסקין בה כשנשאל לחכמים ולנביאים למה לא פירושוהו והלא דבר גלוי היה וקל לפרש, אלא ודאי עוסקין היו בתורה תמיד ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ עד שפרשו הקב"ה בעצמו שהוא יודע מעמקי הלב שלא היו מברכין בתורה תחלה כלומר שלא הייתה התורה חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עליה שלא היו עוסקים בה לשמה ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה והיינו לא הלכו בה כלומר בכוננתה ולשמה.

ופה המקום גם להזכיר סגולה גדולה לחינוך הבנים, אנחנו רוצים ילדים טובים וכמה צריך רחמי שמים על כל צעד ושעל, איזה סיפורים כואבים שומעים על הורים שבוכים על אבדן בניהם בעידן הטכנולוגיה המטמטמת כל כישרון, ב"ה כלל ישראל חי וקיים יש בני תורה בלעה"ר יש רישום יפה לכל הישיבות אבל כל אחד צריך רחמי שמים ומה ששייך לעשות עושים וזה תפילה להקב"ה.

ואחד הדברים שיכולים להציל זה בירכו בתורה תחילה, הרי הגמ' בנדרים שהבאנו לעיל פותחת בשאלה: מפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן, רב אשי אומר משום דקרו לאינישי חמרי רבינא אומר שאין מברכין בתורה תחלה. (שם פא, א). ולכאורה ישנה גמ' שסותרת את דברי הגמ' כאן כי הרי ידועה הגמ' בב"מ: אמר ר' פרנך אמר ר' יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם שנאמר, ואני זאת בריתי וגו' לא ימוש מפיק ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם מאי אמר ה' אמר הקב"ה אני ערב לך בדבר זה מאי מעתה ועד עולם אמר ר' רימיה מכאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה (פה, א).

והפשט הוא שהתורה מחזרת על אכסניה שלה, היא יודעת שבמקום פלוני זה כתובת בשבילה, כי יש שם כמה דורות של תורה, אבל אם היא באה והיא רוצה להיכנס לאכסניה ולא פותחים לה את הדלת אז היא הולכת, ברור שיש יותר סייעתא דשמיא אבל צריך לפתוח את השער, ואם לא זה ניתק ח"ו.

מ"מ הגמ' מיישבת רבינא אמר שאין מברכים בתורה תחילה, ומה הפשט למה כזה עונש נורא, אלא העניין הוא שאם לא בירכו בתורה תחילה זה מגלה שאין ערך לתורה.

ולמעשה זה גם דבר טבעי וגם סגולי, באופן טבעי כשהבן רואה את האבא מה החביבות של אביו, מה הוא מבקש ועל מה הוא מדבר, ממילא הוא מבין שזה דבר חשוב, וזה גם ענין סגולי, ע"י שהוא מברך בכוונה זה ישפיע על המשך הדורות.

מעניין שבשולחן ערוך הביא סעיף מיוחד על ברכת התורה, סימן מז סעיף א, וכתב שם ברכת התורה צריך להיזהר בה מאוד, והנה הרי בכל הברכות וודאי שצריך ג"כ להיזהר ולכוון, אבל עכ"פ ברכת התורה צריך להיזהר מאוד כי המשמעות של הברכה הזאת היא מיוחדת ומבטאת שהתורה חביבה עלנו.

ואדם שהתורה חביבה עליו הוא לא מפסיק גם בזמנים שקשים לו יותר, ואמנם זה לא סותר את המנוחה והחלפת כוחות שצריך גם כן לעבודת הבורא, אבל כשהוא לומד הוא צריך שהתורה תהיה מתוקה, בלימוד התורה יש את עצם הלימוד שצריך שיהיה בחביבות, ואח"כ הגישמעק שיש אחרי שלומדים ומבינים את הסוגיא.

אם אדם יחשוב לפני הלימוד ששכינה עמו, וכמובא בגמ' בברכות ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו שאומר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך (ו, א), א"כ איזה השפעת השכינה יש כשאנחנו לומדים.

אדם צריך להיות מאושר שהוא לומד תורה, האושר הזה הוא התיקון לחביבות התורה, ושבע הבא אני מקווה שנוכל להתמקד בעצות לזכור את בית המקדש, והלוואי שכבר יבוא משיח עד אז, ונזכה לעשות להקב"ה נחת רוח.

זוכה ורואה בשמחתה

נתכנסו היום לדבר על שני נושאים שמשמ מנוגדים, שני הפכים שאנחנו צריכים לקשר אותם, דבר ראשון אנחנו נמצאים בימי בין המצרים, ועכשיו זה הזמן שצריך להתעורר, חלילה לא להיות אדיש, וכל אחד לפי כוחו וערכו, ומצד שני אנחנו

הש"ס עד שהוא כבר מקבל חלישות הדעת ונשבר, קשה לו, חבל לו היה משקיע היה מצליח כפי כוחו).

ופעם רבי חיים שאל בדרך חיוק, אני לא מבין אם ת"ב זה זמן של התעלות והתרוממות כנגד מאסה של תורה, היה צריך להיות מיד אחרי ת"ב זמן חדש של חיזוק בלימוד התורה, וזה כ"כ לא מתאים שמיד יש בין הזמנים, ורק כדי לחדד הוא שאל, אז אני רצייתי לומר את חלקי, שבכל זאת אנחנו בני תורה עמלים וצריך קצת להשתחרר, ואדרבא דווקא בזמנים שאדם לא בכלול בתקן הרגלי, ולא בישיבה בזמן הרגלי, ואין עליו השגחה מתי הוא לומד ומתי לא, ועכ"פ הוא מנצל את הזמן ולומד בהתמדה, זה מראה שהוא באמת רוצה ללמוד, הוא מחבב את התורה, והגם שלא בגלל זה תיקנו את בין הזמנים, אבל אחרי שזה קיים זה יכול להראות חביבות, ולא סתר את דברי.

אני רוצה לומר, אדם חייב לעצמו קצת להתרענן, אבל אסור לשכוח את האשת חיל, שבשבילה בין הזמנים זה יותר מאשר שבבילו, אני לא יכול להיכנס לפרטים יכול להיות שהאשה שולחת ללמוד כל הזמן, אבל צריך לראות מתי צריך עזרה בבית וכד', ולפעמים בערב אפשר ללמוד יותר עם הילדים בבית, לנצל את הימים האלו לעליה ושמחה ולהכרת הטוב.

ניצול הזמן לעלייה ברוחניות

מרן רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר ווארט שמתאים יותר לצעירים אבל מזה אפשר ללמוד מושגים לבין הזמנים, רבי חזקאל אמר שכשחוזר נמצא בישיבה יש לו שייכות למסגרת מסוימת, ואם הוא יחליט שהוא לומד בבימ"ד אחר יגיד לו ללכת להירשם שם, וכן אם אחד יגיד שהוא לומד בליה ובבוקר הוא ישן ישלחו אותו לכולל ושומרים בליה, ובחור שיגיד שהוא לומד מסכת אחרת ג"כ ישלחו אותו למקום שלומדים מסכת אחרת, אבל בבין הזמנים לומדים מתי שרוצים, ואיפה שרוצים, ומה שרוצים, ופה במיד זה פחות נוגע כי אברך יכול ללמוד תמיד מה שהוא רוצה, יש קבוצות ולימודים שונים, יש מבחר עצום אבל בכ"ז יש מסגרת מסוימת, ובביה"ז אפשר לנצל את הזמן כל אחד ללימוד שהוא רוצה.

מרן הרב אלישיב זצ"ל היה נוסע בבין הזמנים לבת שלו בבית וגן, שם הוא היה יושב ולומד את הסדרים הרגילים שלו באותה מידה, אולי פעם הוא נסע עם הילדים מחוץ לירושלים, צריך לנצל את הזמן ללימוד באווירה אחרת.

פעם הגיע אחד בבין הזמנים לישיבה, ובא בטענה גדולה זה בין הזמנים, הישיבה מלאה, אמרתי, עוד כמה קושיות כאלו ונושענו, מי שלוקח את הימים האלו המקום כזה שמתרענן קצת ומתחזק בגוף ובנפש, זה גם עבודת ה', והוא יקבל גם על זה שר.

אפשר לתת בבין הזמנים כח לאשת חיל שילוו אותה גם אחרי בין הזמנים, וכל אחד יחשוב מה הוא יכול לעשות שגם הגשמיות יביא אותו לעבודת הבורא יתברך.

ושוב צריך ליכור שאת כל המחשבות על ימי ביה"ז לא לחשוב בת"ב, ובכל זאת בין הזמנים זה לא תקנה של עסקנים, גדולי ישראל נתנו את האישור הגדול לזה.

השפעה טובה על בני הבית

היה פעם איזה עצה שבחורים שחוזרים לביתם ללמוד עם האחים הקטנים, וזה ממש השפעה טובה, לא לחנך את האח הקטן, אלא ללמוד איתו, וזה עושה שמחה גדולה בבית, וזה נוגע לבחורים, אבל לנו מה שנוגע זה ללמוד יותר עם הילדים, מצד אחד לא להכביד, צריך לדעת בחכמה ובתבונה, וזה סוגיא אחרת בחינוך, אבל לעשות אווירה של מבצע, ללמוד עם ילד קטן משניות, מותר לעשות סיום למשניות שלומדים עם הילד וכן עם ילד גדול שלומד מסכת אפשר לעשות מצב שמח, ומקבלים על זה שכר גדול שמחה של מצווה, ואם צריך לצאת לאיזה מקום צריך להיזהר מאוד ולברוח ממקומות מפוקפקים.

יש כאלו שנוסעים לכל מיני אתרים ונופשים, מי שאין לו את הכסף שלא יהיה עצוב, איפה שהוא נמצא הקב"ה יעזור לו, כשהייתי ילד אבא זצ"ל לקח אותנו לחופשה, ומה הייתה החופשה, גרנו ברחוב מלאכי ויצאנו לחורשה ברחוב חנה, איפה היום ישיבת טשעביץ, מרחוב מלאכי עד חנה, ושם היה חורשה עם עצים, ושמחנו, חזרנו לבית מאושרים, אפשר לעשות חוויה גם מדברים כאלו, היום הבעיה שלילדים יש מושגים יותר מההורים, אבל לפי הענין לעשות אווירה טובה, אווירה של התעלות, ולהראות שכל מה שעושים זה שיהיה כח לעבודת הבורא.

אני רוצה לסיים שוב עם הנושא של כל המתאבל על ירושלים, כדאי ללמוד מאמרי חז"ל, ובת"ב לומדים רק פורענותא, אך בתשעת הימים ובשבעה דנחמתא כדאי לעיין בדברי החפץ חיים בסוף ספר מתנה ישראל שמלקט מאמרי חז"ל איך שיראו הימים כשמשח יבוא, לקבל קצת מושגים, ללמוד פרק החליל, לראות מה יהיה בשמחת בית השואבה, איזה שמחה ואור יהיה, איזה עתיד זוהר.

הקב"ה יעזור שכל המתאבלים על ירושלים יזכו ויראו בשמחתה, וכולם יזכו לראות את גילוי השכינה, ולהיות שמחים ומאושרים, ומתוך שמחה וטוב לבב נעשה להקב"ה נחת רוח

מתקרבם לבין הזמנים, וכ"כ לא מתאים לדבר עכשיו על בין הזמנים, למעשה קשה לחשוב עכשיו על כל מיני תוכניות לבין הזמנים בזמן של בין המצרים, וכ"כ חלילה לחשוב על זה בתשעה באב, (ואולי יש כאלו שכ"כ קשה להם לעזוב את הישיבה, וזה כ"כ מעציב אותם אז כן מתאים לדבר ע"ז בתשעת הימים).

מ"מ היות שזהו רצון ה"ת, אז העבודה היא לקשר בין הדברים הללו.

עיינ ב"ש"ע סימן תקנ"ד ס"ה וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ובמנש"ב שם וכדאי הוא בית אלוקינו להתאבל עליו עכ"פ יום אחד בשנה, ועכ"כ יש להיזהר לא לשבת בבית ולתכן את בין הזמנים כדי להפיג קצת את קושי הצום, צריך ללמוד מאמרי חז"ל ודברי התעוררות, צריך אמנם לנוח קצת, אבל חלילה זה לא הזמן לתוכניות.

וע"י שני חלקים אפשר להגיע לשייכות וכמהיה לגאולה, דבר ראשון ע"י שאדם יראה ויתבונן בכל הצרות שפוקדות אותנו באחרונה ל"ע, מרוב הצרות אדם יכול להתרגל ח"ו, יש דברים שמשמ מזעזעים את האדם אבל בכ"ז הטבע הוא להתרגל לצערנו.

קלני מראשי - צער השכינה

הזכרנו שיש צרות הכלל וצרות הפרט, ופה בישיבה לבד יש סיפורים מפחידים שא"א לתאר, כמה אנשים שבורים ורצוצים כמה צרות בבית מבחינה רפואית וכלכלית, צריך להודות להקב"ה על מה שהוא נותן לנו, אבל יש דברים קשים, כמה סיפורים בתקופה האחרונה ל"ע שגילו אצל האשה או ילד איזה שהוא גידול, וכל הזמן נמצאים במתח, תמיד יש לנו תקווה, ואני בחסדיך בטחתי, הולכים לבדיקה ופתאום אומרים שהמצב קשה, יש סיפורים ידועים ויש שלא ידועים, אדם רואה שם של חולה להתפלל לרפואה והוא לא יודע במה מדובר, ומי שמכיר את השם זה מקפיץ אותו, יש כ"כ הרבה צרות בלל, אנחנו בגלות, וצריך להתפלל על כל אחד, והכל זה הסתר פנים.

צריך ליכור את הפסוק באיכה, נחפשה דרכנו ונחקרה ונשובה עד ה', אם נחפש בדרךנו נגיע עד ה', גדולה תשובה שמגעת עד כיסא הכבוד, שובה ישראל עד ה' אלוקיך.

ונזכיר שוב מה הכוונה של צום ת"ב אם חלילה לא יבנה ביהמ"ק, יש ליכור שני דברים, דבר ראשון מה התכלית של הצום לפשפש במעשינו כמו שכתוב והתוודו את עוונם וכו' ושנית לחשוב מה אני יכול לתקן, ובמשנ"ב סי' תקמ"ט כתוב: וכל אלו הימים כל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שארעו בהם כדי לעורר הלבבות ולפקח על דרכי התשובה ויהיה זה זיכרון למעשנו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה, עד שגרם להם ולנו אותן הצרות, שבזיכרון הדברים אלו נשוב להיטיב, כמו שנאמר והתוודו את עוונם ואת עון אבותם, ולכן חייב כל איש לשום אל ליבו באותן הימים ולפשפש במעשיו ולשוב בהם כי אין העיקר התענית, כמו שכתוב באנשי גינווה וירא ה' את מעשיהם ואמר חז"ל את שקם ואת תעניתם לא נאמר אלא את מעשיהם, ואין תענית אלא הכנה לתשובה, לכן אותם אנשים שכשהם מתענים הולכים בטילול ובדברים בטלים תפשו הטפל והניחו העיקר ומכל מקום אין לפטור את עצמו בתשובה בלבד, כי ימים אלו הם מצות עשה מדברי הנביאים להתענות.

העבודה היא להשתייך לא להיות אדישים ומי שיהיה לו שייכות הקב"ה יתחשב בו, הקב"ה יודע שהוא רוצה, אנחנו דור יחמי דיתמי, דור עקבתא דמשיחא, וידוע שעקבתא דמלשון עקב, והעקב הוא המקום הכי פחות מרגיש בגוף האדם, ודור עקבתא דמשיחא הוא דור שלא מרגיש כ"כ, אבל הקב"ה יודע מחשבותינו והוא רואה שאנחנו רוצים שייכות.

ומשל לאבלים שיושבים שבעה על נפטר שהשאר אשה צעירה, שנשארה כבתולה חגורת שק, ובן יתום ילד קטן, כולם יושבים ומתאבלים והילד הזה יושב ומשחק, והאמת שהוא עוד לא יודע מה קרה לו, הוא לא מבין באיזה אבלות הוא צריך להיות, ובדור עקבתא דמשיחא אנשים לא יודעים אפילו מה חסר להם.

ולמעשה אפילו שבת"ב אסור ללמוד דברי נחמה רק פורענות, אבל בכ"א גומרים בדבר טוב, ששון ושמחה ימצא בה וכו', כי ניחם ה' ציון וכו', לא גומרים דבר רע, אנחנו לא מתיאשים, אבלות זה לא עצבות ודיכאון, זה שברון לב עם קרבת אלוקים, ולדעת בתוך האבלות הקב"ה איתנו לא עזב אותנו ולא יעזוב אותנו.

ואחרי תשעה באב מתחיל השבעה דנחמתא מת"ב עד ר"ה הקב"ה מנחם אותנו, הקב"ה אומר לנו נחמו נחמו עמי, עד שזה מגיע לדרגה של שוש אישי בה, הקב"ה מבטיח לנו נחמה, וכדי לזכות לזוכה ורואה בשמחתה צריך דבר ראשון להיות כל המתאבל על ירושלים.

ועצה טובה קמ"ל, ללמוד בסוגיות הש"ס מה גרם לחורבן ומה התיקון, וישנם שלשה מקומות עיקריים שראוי לעסוק בהם.

הכנה לימי בין הזמנים

סיפורתי פעם על מרן הגאון רבי חיים קריסווירט זצ"ל, (שכידוע בבלי וירושלמי היו שגורים על פיו, היה מרגש לראות איך שהוא שולט, הוא היה עילוי גדול, אבל בלי התמדה וחסד הוא לא היה זוכה, אמר לי פעם אברך אחד שכבר לא חי, שהוא לא הולך לדרשות של רבי חיים, ולמה, רבי חיים שופך כ"כ הרבה גמרות מכל רחבי

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEKS' PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

On the Verge of Return

Harav Hagaon Yaakov Moshe Katz Shlita

This Shabbos we're starting Sefer Devarim. The Ramban (introduction to Devarim) explains that this Chumash – Mishneh Torah, in which Hashem reviews the mitzvos – is the sefer of Klal Yisrael's preparing to enter Eretz Yisrael. It also contains words of tochachah, informing us of what we have to do to be able to live up to the level of Eretz Yisrael. The sefarim hakedoshim add to the Ramban that this message of Sefer Devarim is very relevant to us, the generation of ikvesa d'Meshicha, because we're also on the verge of entering Eretz Yisrael, and Sefer Devarim teaches us what we have to do to be zocheh to it.

The Ramban notes that the first passuk in Devarim lists a series of places: **בְּמִדְבַּר בְּעֶרְבָה מִלִּי סוּף בֵּין פְּאָרְן וְבֵין תַּפְּלִי וְלִבְנֵי וַחֲצִירַת וְדֵי זָהָב**. Rashi, quoting Chazal, explains that these places allude to the various sins Klal Yisrael committed in the Midbar: their complaint (tofel) about the mann, the machlokes of Korach, the eigel, the meraglim, and so on.

Why, asks the Ramban, does Sefer Devarim open with this? Because the Torah wants to impart a powerful lesson, one that is very relevant to us.

You would think that after Klal Yisrael had done so many chata'im, they would be lost. How could they ever enter Eretz Yisrael? Yet we see Hashem's chessed: Despite all these missteps, they merited to enter Eretz Yisrael. And this is a crucial message for us in our galus. We're not perfect. We fall, at times. But we have to know that Hashem's chessed is huge. He is leading us on a journey. He wants us to enter Eretz Yisrael, to be zocheh to yemos haMoshiach and to the olam shekulo tov. And He's helping us constantly to reach that destination.

Even if we're not perfect, we're much closer than we think we are. With chasdei Hashem, we're going to be zocheh to the geulah b'karov. We might feel that this is such a long galus, with so many nisyonos and so many chata'im. But we can't give up!

The Yidden in the Midbar weren't perfect, either. They also made mistakes. Yet Hashem made sure that they would reach Eretz Yisrael, because of His love for every Yid. He wants everyone to reach Eretz Yisrael.

A Mistake We Still Make

Now, what is the nisayon facing us, the tikkun that we need to make? The Gemara (Taanis 29a) teaches that when the meraglim returned with a negative report about Eretz Yisrael, describing the giants who lived there and declaring that the land would be impossible to capture, the people started to cry. "What will be with our children? How can we go? Our children are going to die!" That crying was a tremendous kitrug on Klal Yisrael, and it spurred Hashem to decree that they would cry for generations on the night of Tishah B'Av.

The simple meaning of the Gemara is that this punishment was middah k'neged middah: They cried for nothing, so Hashem gave them a reason to cry.

But we can offer a deeper explanation. This bechayah l'doros is not just a punishment; it's a tikkun for Klal Yisrael. Why did they cry? The passuk says it was because they felt that Hashem hated them: **בְּשִׁנְאָת ה' אֲתֵנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם**.

We might feel the same way sometimes. Parnassah is difficult. People suffer from illness. They don't have nachas from their children. Everyone has their nisyonos and yissurim.

Things are difficult in ruchniyus as well. We wish we could shteig more; we're not learning as much as we would like to. We fall in so many nisyonos. There is so much we don't understand, and we feel, at times, as though Hashem hates us.

The crying in the Midbar reflected Klal Yisrael's feeling that Hashem was doing something terrible to them, bringing them to Eretz Yisrael to be destroyed. The mefarshim explain that they thought this was a punishment for their chata'im.

This way of thinking could sound like a frum cheshbon: "I'm not a tzaddik, so yissurim are coming upon me." But underlying this attitude is the feeling that Hashem is out to get you. What is the tikkun for that? The tikkun is to cry out, "We need you, Hashem!" As the navi expresses in last week's haftarah, **יְרַע וְיִמָּר עֲזָבָה אֶת ה'**.

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEKS' PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

Why are we chasing after hevel? Why are we running after things that don't help? Let's go after Hashem! Everything that He does is for the good! Everything that happens is really a manifestation of Hashem's deep love for us, even though we don't understand it.

This is the nisayon of the last galus.

The Ramchal writes, in Daas Tevunos, that we're going to see rasha vetov lo – wicked people succeeding, amassing wealth, receiving great honor – while the true tzaddikim and talmidei chachamim suffer and are not accorded respect. Hashem wants to see if, despite the difficulties that come upon those who try to be tzaddikim, we will hold on and do teshuvah for this aspect of the chet hameraglim. Can we still hold strong and say, "Hashem, we know You're the One Who's good – You're the One we need?"

Do You Miss Hashem?

The bechayah l'doros is a manifestation of aveilus. The Maharal explains an avel grieves because he misses a loved one; his mourning demonstrates his connection to his close relative.

The closer the relationship, the more intense the aveilus is. Sometimes, you go to be menachem avel, and you barely see any aveilus. That shows that the mourners weren't close to the person who passed on. And sometimes you go to do nichum aveilim and you see that the mourner is completely broken, ois mentsch. You can see that he really misses the niftar.

Chazal instituted aveilus for us in the Three Weeks and the Nine Days, culminating with Tishah B'Av. What are we mourning? It's not the physical Beis HaMikdash, but what the Beis HaMikdash represented. The Beis HaMikdash was the house where we were together with Hashem, the place of closeness to the Shechinah, where the keruvim were מעוררים זה בזה. As it says in Shir HaShirim, it was the cheder hamittos, the site of the keshet between us and Hakadosh Baruch Hu in the deepest way possible in this world.

The separation we are experiencing now, in contrast, is רַע וְמָר עֲזָבָה אֶת ה'. And it's all because the Yidden didn't appreciate that relationship; in fact, they cried about it. The yetzer hara made them feel that having that relationship with Hashem is too hard.

The yetzer hara tells us the same thing: It's not you. You're just not there. You're not a masmid, you're not a tzaddik, you don't guard your mouth, you don't control your eyes.

From Mourning to Bliss

That's why many people go through this period feeling no aveilus – because they're not missing that kirvas Hashem. But Hashem gave us the Three Weeks, the Nine Days, and then Tishah B'Av to really reflect and look at the tzaros that Klal Yisrael has endured throughout the galus, to this day. Just recently, so many people were killed on Simchas Torah and afterwards.

There are so many almanos, so many yesomim, so many cholim. Hakadosh Baruch Hu wishes to constantly remind us, רַע וְמָר עֲזָבָה אֶת ה'. We must build that connection back, by feeling that aveilus, and realizing that we need Hashem, we need the tekufah of yemos haMoshiach, when Hashem will wipe the tears off every face. Then there will be not one almanah, not one yasom, not one person crying for a sick person, for a dead person. Pure bliss – that's yemos haMoshiach. Indeed, the Baal HaTurim says that "Moshiach" has the same letters as "yismach." The time of Moshiach is a time of simchah, of ילכנו מחיל אל חיל. That's what a keshet to Hakadosh Baruch Hu is.

This is a time to be misbonen, to make a profound tikkun for the chet of crying about the relationship with Hashem, to recognize that our goal and she'ifah is to have a relationship with Him.

What the way to build a relationship? Sefer Devarim – Mishneh Torah – encompasses Torah, mitzvo, tochachah, middos tovos. Through our chizukim in limud haTorah, tefillah, and middos tovos, we come closer to Hashem – even if we're not tzaddikim.

Klal Yisrael, as they were about to enter Eretz Yisrael, weren't perfect tzaddikim either. They did chata'im. But they had a she'ifah and a plan. They wanted to go. And that she'ifah, along with the actions that accompany it, being shomer Torah u'mitzvos, brings us a step closer, every person on his level.

Hashem should help that all the chizukim that we are doing together should be l'ratzon before Him, to bring us back to Him b'karov, and we should be zocheh to enjoy only simchos and berachos, along with all the yeshuos. Let's yearn together that He should bring us back to Him and build the Beis HaMikdash. May every Yid be there, filled with simchah, b'karov.